

D6. PATRIMONI CONSTRUÏT

PATRIMONI CONSTRUÏT

Restes arqueològiques

Vil·la romana de Can Terrés

Situació: està situada prop de l'església de Santa Maria del Camí (la Garriga).

Descripció: El conjunt de construccions ocupa uns 3.500 m². S'ha excavat la zona de banys, on han aparegut els hipocausts i diverses dependències: *apoderium* (vestuari), *frigidarium* (bany fred), *tepidarium* (bany tebi), *caldarium* (bany calent).

Ressenya històrica: la vil·la té dues fases constructives: a) la fundació fou vers el final del segle I aC; b) al final del segle III s'amplià la superfície dedicada a l'explotació agrícola.

Estat de conservació: a causa del seu estat de degradació, el 1993 s'hi inicià una campanya de restauració.

La Feixa Llarga

Situació: es troba situada en una calma d'alta muntanya a uns 15 km de la vila d'Arbúcies, en el límit amb el terme de Riells. S'hi accedeix per la carretera d'Arbúcies a Coll de Ter, prenent a mà dreta la pista forestal de Can Puig.

Descripció: jaciment arqueològic corresponent a un assentament de curta durada de comunitats ramaderes de la primera edat del ferro (650-450 aC).

Ressenya històrica: l'any 1985 es realitzà al jaciment una prospecció arqueològica en què s'obtingueren restes ceràmiques i un nucli exhaurit.

Estat de conservació: dolent.

Poblat ibèric de Montclús

Situació: es troba en un turonet, prop del castell de Montclús (Sant Esteve de Palautordera). S'hi accedeix pel camí que surt de la carretera de Sant Esteve de Palautordera a Collformic (km 1).

Descripció: les restes del poblat ibèric gairebé no es veuen en la superfície del terreny a conseqüència del procés d'erosió.

Elements d'interès: hi existeix un forn de ceràmica, constituït per una doble cambra de combustió, dividida per un gran pilar. La cambra de cocció es troba a la part superior, però manca bona part de la coberta del forn.

Estat de conservació: tant el poblat com el forn es troben en un estat ruïnós per causa d'accions vandàliques.

Restes arqueològiques

Mas ibèric de Can Pons

Situació: es troba al principi de la pista que enllaça Arbúcies amb Santa Fe, al terme d'Arbúcies.

Descripció: és un habitatge ibèric, deslligat d'un poblat, que consta de sis habitacions. Les seves funcions, relacionades amb el conreu de la vinya i l'ametller, es complementaven amb una forta activitat tèxtil.

Ressenya històrica: es data als segles II-I aC, en un moment en què aquestes petites factories agrícoles ibèriques coexistien amb les vil·les romanes.

Elements d'interès: és el primer mas ibèric que es troba sencer, i exemplifica un tipus d'explotació agrària ibèrica deslligada del conjunt d'habitatges d'un poblat.

Estat de conservació: s'ha excavat recentment (anys 1993-94). La documentació de les excavacions es troben al Museu Etnològic del Montseny - La Gabella (MEMGA) d'Arbúcies.

Dolmen de Can Brull

Situació: es troba sobre l'espadat de la Vallmanya o riera de l'Avencó. S'hi accedeix des del camí al mas de Can Brull (Aiguafreda).

Descripció: és una cambra simple, de forma quadrangular, tancada amb quatre grans lloses laterals i una de cobertora. Es conserven restes del túmul.

Ressenya històrica: es data entre el 2500 i el 1800 aC, entre el neolític final i el calcolític, en un moment de sedentarització progressiva de l'home i generalització de l'enterrament col·lectiu.

Elements d'interès: s'hi ha trobat sílex, botons prismàtics d'os treballat, ceràmica i altres restes, conservats al Museu Episcopal de Vic.

Estat de conservació: ben conservat.

Menhir de Perafita

Situació: es troba al Nord d'Aiguafreda, sobre la riera de Martinet i al costat de la capella de Santa Madrona, dins del terme d'Hostalets de Balenyà.

Descripció: és un gran bloc de pedra calcària, d'uns 3 m de llarg a la part exterior i uns 3 m més a la part colgada, col·locat verticalment.

Ressenya històrica: aquest tipus de megàlit començà a utilitzar-se amb caràcter funerari a partir del 4000 aC, i es deixà de construir vers el 2000 aC.

Elements d'interès: la tradició diu que Santa Madrona portava la pedra per col·locar-la al campanar de Seva i en saber que el campanar ja estava acabat, la va deixar caure i la pedra es va quedar clavada a terra.

Estat de conservació: bo, malgrat la construcció del Club de Camp Perafita al seu voltant.

Restes arqueològiques

Muralla ibèrica de Montgròs

Situació: es troba al turó de Montgròs (el Brull). S'hi accedeix pel camí que va als masos de Can Brull i La Sala d'Aiguafreda.

Descripció: és un mur excepcional, de 80 m de llargada, que tanca un estret entre cingles i fondals a l'indret de Montgròs. Hi ha restes de cambres adossades a la muralla.

Ressenya històrica: fou construïda en dues fases: als segles V-IV aC es va fer una construcció planificada, amb grans blocs de pedra poligonals; posteriorment, a la segona meitat del segle III aC, es reforçà la muralla amb un parament exterior molt més irregular.

Elements d'interès: hi ha una torre de defensa a l'entrada de la fortificació. És de planta rectangular, amb els angles roms, i té l'estructura interna massissa.

Estat de conservació: està ben conservada, gràcies a les obres de consolidació efectuades des del 1975.

Estela La Calma

Situació: es troba a la barraca d'en Ramon (1.282 m d'altitud), a La Calma, en el lloc anomenat la Sitja del Llop, al sud-oest del Puig Drau.

Descripció: és un bloc de pedra arenosa d'1,85 x 1,30 m i 40 cm de gruix, amb decoracions en una sola cara. Podria ser una estela de menhir o una llosa de dolmen.

Ressenya històrica: la tipologia de les decoracions la situarien entre el III i el II mil·lenni aC, en la fase del campaniforme i bronze antic.

Elements d'interès: té unes decoracions en forma de cercles concèntrics i semicercles en forma d'u.

Estat de conservació: relativament ben conservada, malgrat la possibilitat d'accés lliure al lloc.

Arquitectura civil

Edificis modernistes de la Garriga

Situació: es troben situats principalment a la ronda de Llevant o ronda del Carril de la Garriga.

Ressenya històrica: quan el tren arribà a la Garriga, el 1875, un nou concepte de vida va transformar el poble. A banda i banda de la via, a la ronda de Llevant, es construïren grans torres i palauets, seguint les més modernes tendències arquitectòniques: el noucentisme i el modernisme. Aquests palauets constitueixen el millor conjunt arquitectònic modernista de Catalunya, exceptuant el de Barcelona.

El modernisme garriguenc ofereix les principals característiques d'aquest nou moviment artístic: el fet que sigui un fenomen burgès, d'iniciativa privada, amb la intenció de cercar la modernitat però amb els elements de la cultura pròpia; l'íntima connexió entre l'arquitectura i l'ornamentació (ceràmica, maó vist, policromia, vidrieres multicolors, pedra artificial, ferro forjat, etc.); la reinterpretació del gòtic, de les formes exòtiques i orientals, amb influències de l'art mudèjar i musulmà; l'eliminació de la sensació de feixuguesa i el treball amb els volums; la temàtica naturalista (flors, insectes, aus, nimfes, etc.).

La casa Barbey n'és un bon exemple: construïda el 1910 per l'arquitecte M.J. Raspall i Mayol, presenta la grandiositat i la riquesa dels espais i els elements decoratius. En destaquen la torre mirador, que sobresurt de la teulada; les teules vidriades de diferents colors, que dibuixen a la teulada figures geomètriques; la llar de foc treballada en ferro i coronada amb l'escut de Catalunya en mosaic; els vitralls, fets per l'obrador dels Oriach de Barcelona.

Estat de conservació: la majoria dels edificis estan ben conservats.

Pantà de Santa Fe

Situació: es troba a la vall de Santa Fe, al terme de Fogars de Montclús. S'hi arriba per la carretera de Sant Celoni a Viladrau (BV-5114).

Descripció: existeixen dos pantans a la vall de Santa Fe: l'un, sota la capella i l'hotel, es troba en desús i amb la resclosa molt malmesa, l'altre té una resclosa de 24 m d'alçada i més de 170 m de llargada i pot embassar prop d'1 hm³.

Ressenya històrica: el pantà fou acabat el 1933.

Elements d'interès: és un indret interessant per observar la flora i la fauna dels ambients aquàtics del massís.

Estat de conservació: es troba en bon estat, malgrat l'elevat nombre de visitants que rep l'indret.

Arquitectura civil

Hotel de Santa Fe

Situació: es troba a la vall de Santa Fe, al costat de la capella de Santa Fe (1.100 m d'altitud), al terme de Fogars de Montclús.

Descripció: és un petit i fantasiós castell, amb torre, merlets i barbicanes de pedra. És d'estil neomedieval, seguint el gust modernista del moment.

Ressenya històrica: fou construït els anys 1912-1914 per l'arquitecte Pere Domènech i Roura, per iniciativa de Ramon Montaner i Vila. Sembla que l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, pare de Pere Domènech, va influir en l'obra.

Estat de conservació: bo.

La Gabella

Situació: es troba al nucli històric d'Arbúcies.

Descripció: és un edifici de planta quadrada, amb una nau central i dues crugies amb sostres de volta de canó. La teulada és a quatre vessants. La porta té un arc de mig punt fet amb dovelles.

Ressenya històrica: l'edifici actual és del segle XVII. Era un magatzem on es guardaven i es venien els productes estancats, els quals tenien al seu damunt un impost anomenat gabella: sal, oli, aiguardent, tabac, glaç, neu, peix salat, plom, pólvora, etc.

Elements d'interès: des del 1983 hi ha instal·lat el Museu Municipal d'Arbúcies i, des del 1985, és la seu del Museu Etnològic del Montseny. També hi està emplaçat el Centre de Documentació del Parc natural del Montseny.

Creu de Matagalls

Situació: es troba al cim del Matagalls, a 1.697 m d'altitud.

Descripció: és una creu de ferro, amb un altar al davant.

Ressenya històrica: el mot Matagalls s'esmenta ja l'any 1500, i es coneix l'existència d'una creu al seu cim el 1614. Era una creu de fusta, que els viladrauencs aixecaven cada vegada que l'anterior es feia malbé. En una de les ocasions, el 1840, fou el pare Claret qui la va fer aixecar. El 1950, amb motiu de la canonització del pare Claret, es va promoure un aplec al cim del Matagalls, en honor seu i de mossèn Cinto Verdaguer, qui fou romeu del cim. L'aplec es fa el primer diumenge de juliol, en què es celebra una missa oficiada pel bisbe de Vic a l'altar de la Creu.

Elements d'interès: és un indret amb unes espectaculars vistes panoràmiques.

Estat de conservació: bo.

Arquitectura civil

Museu Josep Aragay

Situació: està situat a la sala romànica, a l'absis i al creuer de l'església de Santa Maria de Breda.

Ressenya històrica: el museu fou inaugurat el 1974, amb el fons llegat per la seva vídua, Teresa Solà, i altres familiars, consistent en pintures, ceràmiques, gravats, dibuixos i producció literària.

Josep Aragay va néixer a Barcelona l'any 1889. Teòric de l'art noucentista, fou professor de decoració de ceràmica a l'Escola Superiors de Bells Oficis de la Mancomunitat de Catalunya. El 1925 s'instal·là a Breda, on va crear un obrador de ceràmica artística. La seva obra uneix de manera harmònica qualitat, llum, color, composició, gràcies a la seva formació clàssica, florentina, noucentista i mediterrània.

La Rectoria Vella

Situació: es troba a la vora dreta del riu Pertegàs, al costat de l'actual església de Sant Erasme a Sant Celoni.

Descripció: és un edifici representatiu del gòtic civil, de planta rectangular, amb planta baixa, primer pis i golfes. Al centre de l'edifici hi ha un pati interior, que serveix per a la il·luminació i la distribució dels espais. El sostre és una coberta a quatre vessants.

Ressenya històrica: fou construït al segle XIV i, a partir del segle XIX, decaigué progressivament. Actualment és propietat de l'ajuntament de Sant Celoni.

Elements d'interès: és la seu de la Fundació Pública Rectoria Vella, on hi ha servei de documentació, informació ambiental, laboratori i exposicions.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació ja que ha estat rehabilitada.

Plaça del Bestiar

Situació: es troba al nucli històric de Sant Celoni.

Descripció: l'antiga vila estava envoltada per unes muralles del segle XI (la Força), que feien 360 m de perímetre, amb dues portes, la de Llevant i la de Ponent. Al segle XIV, es féu un segon recinte de muralles, amb espitlleres i decoracions gòtiques. En destaca la torre situada prop del portal dels Sants Metges. A la plaça del Bestiar, intramurs, abans dita del Costell, era on es celebrava el mercat setmanal.

Ressenya històrica: la primera menció del mercat és del 1157. Es feia el dissabte i, al maig i al setembre, s'hi celebraven les fires anuals. S'hi utilitzaven mesures pròpies de Sant Celoni.

Estat de conservació: es conserven alguns elements originals de les muralles dins les cases del carrer Major com, per exemple, la torre de Can Xarando.

Arquitectura civil

El Pont Trencat

Situació: es troba sobre la Tordera, al sud-est del terme de Santa Maria de Palautordera, tocant amb el de Sant Celoni. S'hi accedeix des de la carretera C-35 pel trencall que va a Olzinelles.

Descripció: el pont fou bastit al final del segle XIII. Estava constituït per dues grans arcades gòtiques.

Ressenya històrica: per sobre del pont hi passava l'antic camí ral que anava de Barcelona a Girona, successor de la Via Augusta, que anava de Roma a Cadis.

Elements d'interès: el pont fou mig enderrocat al segle XIX, en la batalla de la Tordera entre francesos i vilatans. Probablement, fou el general Josep Obispo qui el va fer volar, per assegurar la retirada dels francesos.

Estat de conservació: s'hi ha dut a terme un projecte de restauració, se'n conserva tan sols una arcada original.

Castell de Fluvià

Situació: es troba al peu de la serra de Vallmanya (Sant Esteve de Palautordera). S'hi arriba per la carretera que va al Collformic (BV-5301).

Descripció: del castell només se'n conserva l'església de Sant Cebrià, del segle XI. És un edifici d'una nau, dividida en tres tramades amb arcs torals i volta lleugerament apuntada. Té tres absis en disposició trevolada, de planta de ferradura. L'entrada de l'església és independent, amb un jardí i un atri.

Ressenya històrica: sembla que el castell, documentat ja el 1154, fou construït a l'entorn de l'església de Sant Cebrià que ja existia al segle XI. A partir del segle XVIII, el castell es transformà en masia senyorial. Antoni de Fluvià-Torrelles, senyor del casal, fou assassinat el 1640 a la capella de casa seva, per les tropes del terç napolità del capità Spatafora, per haver-se negat a donar-los allotjament. Aquest fet fou un dels greuges exhibits contra Castella en la guerra de Secessió (1640-1652).

Elements d'interès: s'hi ha trobat imatges romàniques, actualment conservades al Museu Episcopal de Vic.

Estat de conservació: únicament se'n conserva en bon estat la capella restaurada fa pocs anys.

Castell de Tagamanent

Situació: es troba dalt del Turó de Tagamanent. S'hi pot accedir des del Figaró, Aiguafreda o La Calma.

Descripció: del castell, datat al segle X, només resten conservats part dels murs de defensa i les bases dels murs corresponents a edificacions intramurs.

Ressenya històrica: les primeres notícies del castell daten del 947. El 1009 es documenta la residència dels comtes de Barcelona, situada prop de la porta del castell.

Elements d'interès: forma part del conjunt del castell l'església parroquial de Santa Maria de Tagamanent, del segle XII.

Estat de conservació: es troba en estat ruïnós.

Arquitectura civil

Castell de Montclús

Situació: es troba en un turó al Nord de Sant Esteve de Palautordera. S'hi arriba per la carretera que va des de Sant Esteve de Palautordera al Collformic (camí al km 7).

Descripció: el castell presenta dos recintes constructius, l'exterior és format pels fonaments d'una muralla i, al seu interior, resta la planta de la capella romànica de Santa Margarida, d'una sola nau i absis semicircular. El recinte interior conté tres costats de mur i una torre cilíndrica que té la base en un talús.

Ressenya històrica: els elements primitius del castell estan datats al segle XI, però, al segle XIV, el castell fou convertit en palau.

Elements d'interès: es conserven importants llenços de mur construïts amb la tècnica de l'*opus spicatum*.

Estat de conservació: es troba en estat ruïnós.

Castell del Brull

Situació: es troba al municipi del Brull, a uns 50 m de l'església de Sant Martí, al costat de la carretera.

Descripció: de la primitiva estructura del segle XII, només resta en peu l'angle nord-est, amb un mur i una finestra. A partir de les restes visibles, s'ha reconstruït la planta del castell: és un pentàgon regular, amb reforçaments cilíndrics als angles i al centre del mur de tramuntana. Aquests cilindres massissos fan un metre de diàmetre i, al segle XIII, hom hi afegí un mur concèntric a cadascun d'ells de manera que formessin torre. S'utilitzaren carreus regulars, situats en filades uniformes.

Ressenya històrica: el castell es documenta per primera vegada als anys 1062-1070.

Estat de conservació: es troba en un estat ruïnós.

Castell de Cruïlles

Situació: està situat al sector muntanyós de la zona Est del terme d'Aiguafreda. S'hi arriba per una pista des del poble.

Descripció: del casal només en resten alguns murs, amb portals de pedra picada i la vella xemeneia de pedra. Al segle XVI, fou destruït i desmantellat per ordre reial. Posteriorment, s'hi construï una masia aprofitant les antigues edificacions.

Ressenya històrica: fou l'antiga residència dels senyors de la Quadra d'Aiguafreda, documentada ja el 898.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació.

Arquitectura civil

Casa forta d'Espinzella

Situació: es troba a la zona nord-oest del terme de Viladrau. S'hi accedeix per la carretera GI-520 (km 8).

Descripció: el conjunt d'edificacions fou bastit en tres etapes: al segle XII, es construïren les muralles, amb la porta principal fortificada i la capella de Sant Miquel; als segles XIV-XV, es construï el gran casal gòtic, de planta rectangular; i, al segle XIX, es van fer edificacions de caire agrícola a la zona sud-oest.

Ressenya històrica: la vil·la d'Espinzella és documentada el 966 i el casal, l'any 1180.

Elements d'interès: l'església de Sant Miquel, del segle XII, té una sola nau coberta amb volta de canó i un absis cobert amb volta semiesfèrica. Al subsòl hi ha una cripta, amb absis semicircular, coberta amb volta. El campanar és d'espadanya.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació gràcies a la seva restauració i utilització com a residència.

Castell de Fitor o d'Esparreguera

Situació: es troba al nord-est del terme de Seva, prop dels Hostalets de Balenyà. S'hi accedeix per la carretera C-17 pel trencall que va als Hostalets.

Descripció: el casal té planta quadrada i està envoltat de muralla, excepte per la part Nord ja que dona a un espadat de roca. L'aparell dels murs és fet amb petits carreus desbastats, en filades uniformes i regulars. El mur de 94 cm de gruix té poca consistència ja que les parets interior i exterior no estan lligades transversalment.

Ressenya històrica: la domus d'Esparreguera se cita el 1201, però segons l'estructura de l'aparell, es data a la segona meitat del segle XI.

Elements d'interès: el mur Oest conserva un portal i una finestra amb les llindes de roure.

Estat de conservació: es troba en estat ruïnós.

Arquitectura militar

Torre d'en Pegà

Situació: es troba a 150 m del mas de Can Pegà (Riells). S'hi accedeix per la carretera de Breda a Riells (BV-5115).

Descripció: és un antic casal fortificat, de planta quadrada i que ocupa uns 400 m² d'espai edificat. Actualment, es conserven dos panys del mur de 10 m de llargada, amb finestres espitlleres.

Ressenya històrica: aquesta torre era anomenada antigament torre de Busquets, citada el 1038.

Estat de conservació: es troba en estat ruïnós.

Castell de Montsoriu

Situació: està situat al cim del turó de Montsoriu, en els límits dels termes de Sant Feliu de Buixalleu i Arbúcies (649 m d'altitud). S'hi accedeix per la carretera d'Arbúcies a Breda (GI-552), prenent el trencall de Fogars de Montsoriu al Coll de n'Orri.

Descripció: la planta del castell és formada per tres recintes concèntrics fortificats. La muralla exterior és atalussada amb torres rodones als angles. El segon recinte, datat del segle XIII, comprenia la residència dels senyors, la capella i diferents sales cobertes amb voltes d'ogiva i amb finestres gòtics. L'espai central era el recinte fort del castell, ocupat per la torre de l'homenatge, la plaça d'armes i una gran cisterna.

Ressenya històrica: tot i que el 1011 ja es coneix un senyor de Montsoriu, el castell no es cita fins el 1194 com a propietat de Ponç de Cabrera, en el Liber Feudorum Maior.

Elements d'interès: s'ha trobat pels voltants fragments de ceràmica iberoromana.

Estat de conservació: s'estan fent campanyes de conservació.

Arquitectura religiosa

Sant Martí de Sant Celoni

Situació: està situat dins la vila de Sant Celoni.

Descripció: és una església de planta rectangular, amb una nau dividida en sis trams amb llunetes, un absis octogonal i deu capelletes als laterals de la nau. La portalada d'estil barroc tardà és coronada per una fornícula adornada amb una imatge recent de Sant Martí.

Ressenya històrica: la seva construcció començà el 1634, però no s'acabà fins el 1703, quan les funcions parroquials de Sant Martí de Pertegàs, lluny del nucli urbà, es traslladaren a la nova església.

Elements d'interès: a la façana hi ha un magnífic esgrafiat en forma de retaule, seguint l'estil renaixentista, acabat el 1762. Entre altres motius hi apareixen les al·legories, els sants Celoni i Ermenter i una gran balustrada.

Estat de conservació: bo.

Sant Martí del Congost

Situació: es troba al terme municipal d'Aiguafreda, sobre la vall de Martinet (600 m d'altitud). S'hi accedeix per la C-17 (km 50).

Descripció: l'església datada al principi del segle XII consta d'una nau, coberta amb volta de canó, i un absis ornat interiorment amb fornícules allargassades. Als segles XVI-XVII, s'hi afegiren dos altars laterals (dedicats al Roser i a la Gràcia), es construí un portal nou i un atri, i s'edificà el campanar.

Ressenya històrica: la consagració de l'església és documentada l'any 898; el 1105, però, es reedificà totalment.

Elements d'interès: existeix una cova amb enterraments dels segles VI-VII situada sota l'església, element que indicaria la possibilitat que es tractés d'un lloc de culte, anterior a la primera edificació cristiana documentada.

Estat de conservació: l'estructura romana es conserva encara que esguerrada, a l'interior, mentre que l'exterior ha estat modificat i reedificat des del segle XVI.

Mare de Déu de l'Erola

Situació: es troba en una vall afluent del torrent de Sant Segimon, al terme de Viladrau (870 m d'altitud). S'hi arriba des de Viladrau pel camí de Can Gat.

Descripció: la capella forma conjunt amb la casa veïna, on residien durant l'hivern els ermitans de Sant Segimon. El santuari és precedit per un gran atri amb dues arcades obertes a l'oest i al sud.

Ressenya històrica: el santuari existia ja el 1580, però entre els segles XVII i XX ha estat successivament destruït i restaurat.

Estat de conservació: es troba en bon estat, gràcies a les restauracions dels últims anys.

Arquitectura religiosa

Sant Cristòfol de Cerdans

Situació: es troba al veïnat de Cerdans, al nord-oest del terme d'Arbúcies. S'hi pot arribar per la carretera GI-543.

Descripció: la capella romànica consta d'una sola nau de planta rectangular, coberta amb volta de canó. L'absis semicircular s'obre a la nau mitjançant dos plecs. Al segle XVI s'hi afegiren dues capelles laterals, i al segle XVIII es tapà l'absis arran de la construcció de la rectoria. El campanar té la coberta de quatre vessants.

Ressenya històrica: el lloc de Cerdans ja és documentat l'any 878. L'església romànica actual es data als segles XI-XII.

Elements d'interès: l'absis està decorat amb arcuacions llombardes, separades per lesenes i decorades amb motlures. Les pedres vermelloses de les arcuacions destaquen sobre la resta del mur.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació.

Sant Andreu de Samalús

Situació: està situat al peu de la carretera de la Garriga a Llinars del Vallès (BP-5107), dins el nucli de Samalús.

Descripció: l'església romànica del segle XI constava d'una nau rectangular, coberta amb volta de canó, i d'un absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera. Al segle XVI, es construïren les capelles al voltant de la nau, cobertes amb voltes d'ogiva, i la façana fou modificada. El campanar conserva la base romànica, decorada amb arcuacions, mentre que la part superior és d'època tardana.

Ressenya històrica: el lloc és citat documentalment el 1002.

Elements d'interès: l'absis romànic es conserva íntegre, i mostra en la decoració exterior unes magnífiques arcuacions llombardes.

Estat de conservació: se'n conserven alguns elements originals romànics (absis, base del campanar i nau central), però amb modificacions del segle XVI. S'ha restaurat en època actual.

Arquitectura religiosa

Sant Martí del Brull

Situació: es troba al peu de la carretera que va del Brull a Seva, vora el castell (843 m d'altitud).

Descripció: aquesta església romànica del segle XI té la planta d'una sola nau coberta per una volta de canó amb llunetes, reforçada per arcs torals. L'absis semicircular està cobert per una volta de quart d'esfera i té dues capelles quadrades (una fou suprimida al segle XVI). A l'interior, la cornisa està ornada amb unes motlures molt treballades. El 1588 es féu un portal nou a ponent, i el 1791 s'edificà el campanar a la banda esquerra de la façana.

Ressenya històrica: l'església és documentada el 1018, amb funcions parroquials des del 1029 i consagrada el 1048, però probablement fou bastida a la segona meitat del segle XI.

Elements d'interès: el parament exterior de l'absis està decorat amb un fris d'arcuacions, que emmarquen finestres cegues, separades en grups de tres per bandes llombardes. Al Museu Episcopal de Vic es conserven unes pintures murals del segle XII i uns candelers de ferro forjat del segle XIV.

Estat de conservació: els elements originals que han sobreviscut ben conservats, però hi ha modificacions d'èpoques posteriors.

Sant Salvador de Breda

Situació: es troba al centre de la vila de Breda, a la riba esquerra de la riera de Breda.

Descripció: de l'església romànica dels segles XI-XII se'n conserva l'extraordinari campanar de planta rectangular. Té 32 m d'alçada i cinc plantes, amb un fris d'arcuacions llombardes separant els pisos. Del segle XIII es conserva també el claustre del monestir. L'església d'una sola nau fou renovada en estil gòtic als segles XIV-XVI. La façana conté la portalada gòtica i elements decoratius barrocs. La casa abacial amb un pati interior és del segle XV.

Ressenya històrica: el monestir fou fundat per monjos benedictins el 1038, però l'església no fou consagrada fins el 1068.

Elements d'interès: s'hi ha trobat la verge romànica de la primitiva parròquia de Santa Maria de Breda; una pica baptismal del segle XII, cilíndrica i decorada amb arcs de mig punt; fragments de retaules renaixentistes del segle XVI, amb els martiris de Sant Iscle i Santa Victòria; i els bustos d'aquests sants, de mida natural i realitzats amb plata al final del segle XVII.

Estat de conservació: bon estat general de conservació, gràcies a les restauracions dels últims anys.

Arquitectura religiosa

Sant Mateu de Joanet

Situació: es troba dins el nucli de Joanet, al Nord del terme municipal d'Arbúcies. S'hi accedeix per la carretera d'Arbúcies a Sant Hilari (GI-550), prenent a mà dreta una pista que mena a Joanet.

Descripció: edifici de nau allargada i absis llis, amb dependències adossades a les façanes Sud i Nord i campanar del tipus torre. La nau és coberta per volta de canó i l'absis amb volta de quart d'esfera. La separació entre nau i absis es fa mitjançant uns escalons i un arc.

Ressenya històrica: la primera referència coneguda de Sant Mateu de Joanet data de l'any 889. Inicialment era sufragània de Sant Hilari. L'església ha sofert importants transformacions al llarg de la seva història. Actualment, no queda cap element visible de l'església romànica. Al segle XVII, sobre el traçat romànic, s'hi afegiren capelles laterals i, al segle XIX, es bastí l'actual campanar.

Elements d'interès: la rosassa situada damunt la porta d'entrada a la façana Oest.

Estat de conservació: el seu estat de conservació és bo i s'hi manté el culte.

Sant Pere Desplà

Situació: es troba al terme d'Arbúcies, prop del Ferrer. S'hi pot accedir per una pista que arrenca al km 7 de la carretera d'Arbúcies a Viladrau (GI-543).

Descripció: la capella del segle XII consta d'una sola nau i un absis, sense volta. La portalada és d'arc de mig punt, amb un doble arc a manera d'arquivolta. A l'interior de la nau, hi ha arcs adossats als murs laterals. És un edifici unitari, de carreus grans i ben escairats.

Ressenya històrica: tot i que està documentat ja el 923, Sant Pere Desplà és una obra dels segles XII-XIII, amb alguns elements anteriors.

Elements d'interès: en unes obres de restauració fetes el 1981 va aparèixer dins del mur del segle XII, a la part superior, una paret amb característiques preromàniques. S'hi van trobar pintures murals, datades al segle X, amb uns personatges situats sota arcades.

Estat de conservació: bon estat de conservació gràcies a les restauracions dels últims anys.

Creu de Sant Guillem

Situació: es troba uns metres més amunt de la capella de Sant Guillem, al terme municipal de Campins.

Descripció: la base de la creu és feta de carreus de pedra, seguint l'estil gaudinià i la creu és de metall.

Ressenya històrica: fou realitzada per uns alumnes de Gaudí, com a treball d'avaluació de la Universitat de Barcelona i beneïda en record de la missió de Campins el 27 de gener de 1929.

Elements d'interès: actualment s'hi celebra un aplec el segon cap de setmana de maig.

Estat de conservació: bo.

Arquitectura religiosa

Sant Cebrià de la Mora

Situació: està situat sota La Calma, al vessant nord-occidental (950 m d'altitud). S'hi arriba per una pista des d'Aiguafreda o per una altra que surt del Collformic.

Descripció: l'església romànica del segle XII consta d'una sola nau, coberta amb volta de canó i amb absis llis, de pedra rogenca. El 1580 s'hi afegiren dues capelles laterals que la convertiren en una església de planta de creu llatina. El 1722 es construï una nova portalada a ponent, i el 1799 s'edificà el campanar.

Ressenya històrica: l'església és citada documentalment el 1099, però el lloc ja és esmentat l'any 898.

Elements d'interès: destaca la portada del segle XVIII.

Estat de conservació: la construcció fou restaurada el 1952 però, actualment, l'interior es troba força malmès.

Sant Martí de Riells

Situació: es troba al centre urbà del poble de Riells (487 m d'altitud).

Descripció: l'edifici romànic del segle XII conserva el portal decorat amb una arquivolta i dos capitells amb relleus de tema floral. El campanar és d'espadaña. Entre els segles XV i XVIII fou reestructurat i modificat.

Ressenya històrica: Sant Martí depenia del monestir de Sant Salvador de Breda (fundat el 1038).

Estat de conservació: bon estat de conservació, ja que ha estat restaurat aquests últims anys.

Sant Llop de Viabrea

Situació: es troba al Sud de Riells. S'hi accedeix des de Breda per la urbanització residencial Riells 2.

Descripció: l'edifici dels segles X-XI consta d'una nau principal i una altra afegida. L'absis, llis i amb una finestra d'una sola esqueixada, és posterior a la nau. El campanar és d'espadaña. Al segle XVII es refà la portalada i s'afegeixen les voltes de les naus.

Ressenya històrica: mentre que el lloc ja és documentat el 941 les funcions parroquials no es coneixen fins el segle XVI; era dedicada a Sant Esteve.

Estat de conservació: l'entorn es troba força malmès, ja que fou afectat pel foc de l'estiu de 1994.

Arquitectura religiosa

Sant Guillem de Campins

Situació: es troba al Sud del poble de Campins. S'hi accedeix per la carretera de Sant Celoni a Santa Fe (BV-5114) i prenent un camí que trenca al km 5.

Descripció: l'església presenta una planta rectangular de quatre trams: un tram cobert amb volta de canó i els altres amb volta d'aresta. El campanar és d'espadaña.

Ressenya històrica: la primera notícia és de 1488, quan es donà llicència per construir-lo o reparar-lo.

Elements d'interès: té un cor amb balustrada de fusta molt senzill.

Estat de conservació: se'n conserven elements dels segles XV-XVI, però amb modificacions posteriors.

Sant Vicenç de Gualba

Situació: es troba al nucli històric de Gualba (177 m d'altitud).

Descripció: de l'església romànica del segle XI se'n conserven la façana, amb les arquivoltes decorades i tres finestres germinades, i un absis amb arcuacions llombardes. Al segle XV, s'afegiren capelles a la nau central, que formaren les naus laterals, i es construí el campanar de torre, amb finestrals apuntats. Posteriorment, es van fer altres modificacions com l'allargament de les capelles gòtiques tardanes.

Ressenya històrica: Sant Vicenç és documentada com a parròquia el 1053.

Elements d'interès: s'han trobat làpides sepulcral d'antics feligresos i abats; peces d'orfebreria, com una creu processional del segle XVI i un reliquiari i canelobres del segle XVIII. Es conserva també un retaule gòtic del segle XVI dedicat a Sant Vicenç i un banc de 1582 que representa a Crist amb dues santes a cada costat.

Estat de conservació: ben conservat gràcies a la restauració de la façana i l'absis de 1960.

Santa Magdalena

Situació: es troba al terme de Fogars de Montclús, al cim de la carena que separa les valls de la riera de Rifer i de la Tordera. S'hi arriba per la carretera de Sant Celoni a Mosqueroles (BV-5114), (BV-5119).

Descripció: edifici de tres naus, dels segles XI-XIII. El 1642 la nau central s'adaptà com a capella dedicada a Santa Magdalena i les naus laterals es destinaren a usos agrícoles fins a la segona meitat del segle XX.

Ressenya històrica: el lloc de Mosqueroles ja és citat el 978. L'església fou erigida al final del segle XI pels monjos de Sant Marçal, en substitució de l'església de Sant Marçal de Baix.

Elements d'interès: la capçalera de l'església és formada per tres absis semicirculars, que corresponen a les naus romàniques.

Estat de conservació: ben conservada gràcies a les obres de restauració de caràcter privat dels últims anys.

Arquitectura religiosa

Sant Martí de Mosqueroles

Situació: està situat al nucli de Mosqueroles (Fogars de Montclús) a 400 m d'altitud.

Descripció: de l'església romànica se'n conserven els murs i les voltes de la nau, amagats per l'arrebossat i les capelles laterals del segle XVII. L'absis fou suprimit en fer-s'hi la façana actual a la mateixa època. El campanar, de base romànica, fou reformat al final del segle XIV.

Ressenya històrica: l'església fou consagrada el 1104, però fou modificada totalment a partir del segle XVII.

Elements d'interès: s'hi ha trobat un tresor de peces d'orfebreria, dels segles XVI-XVII: creu processional veracreu, copons, custòdia, encensers...

Estat de conservació: queden pocs elements originals conservats, a causa de les modificacions del segle XVII.

Sant Joan de Campins

Situació: està situat al poble de Campins.

Descripció: l'església del segle XII tenia la planta d'una sola nau, amb dues capelles laterals, cobertes amb volta d'ogiva al segle XVI. Al segle XVII, es reformà el campanar, de base romànica, i s'edificà una nova església, mentre que l'església vella restà com a sagristia. Al final del segle XIX, es capgirà el sentit de l'edifici i s'obrí una nova portalada on hi havia el presbiteri.

Ressenya històrica: Sant Joan és documentada com a església parroquial el 1231, però el lloc és citat ja el 887.

Elements d'interès: s'hi ha trobat peces d'orfebreria del segle XVIII i una pica baptismal sense decoració dels segles XII-XIII reaprofitada com a suport d'altar.

Estat de conservació: es conserven elements romànics i gòtics originals, però amb modificacions i reedificacions dels segles XVIII-XIX.

Sant Ponç

Situació: es troba a fora del primitiu nucli urbà de Sant Celoni, a la riba dreta de la riera de Pertegàs (155 m d'altitud). Actualment dona nom a un barri.

Descripció: aquesta esglesiola és de planta senzilla, amb una sola nau rectangular coberta amb volta de canó apuntada i absis semicircular, cobert amb volta de quart de canó.

Ressenya històrica: fou construïda al segle XI, seguint la tradició constructiva del segle X. Als segles XIII-XIV, fou reformada per fer-ne un hospital de leprosos, anomenat de Sant Nicolau. L'advocació a Sant Ponç és del segle XIX.

Elements d'interès: permet veure clarament la transició del romànic al gòtic arquitectònic.

Estat de conservació: es troba en un relatiu bon estat de conservació.

Arquitectura religiosa

Santa Maria de Palautordera

Situació: es troba a l'entrada del poble de Santa Maria de Palautordera.

Descripció: l'església té una sola nau, coberta amb volta creueria, la qual té les claus esculpides. El presbiteri és octogonal la portalada de la façana té forma d'arc apuntat, decorat amb arquivoltes i columnates.

Ressenya històrica: l'actual església gòtica tardana s'edificà al segle XVI, sobre l'antic castell documentat ja al segle X.

Elements d'interès: del primitiu castell conserva una de les torres de defensa, reconvertida en campanar. Té planta circular, de considerable alçada, i el parament fet amb pedres de riera. Es data al segle XII. La part superior s'afegí posteriorment per fer els finestrals per a les campanes.

Estat de conservació: bo.

Rectoria de Sant Pere de Vilamajor

Situació: es troba al nucli urbà, prop de l'església parroquial.

Descripció: la rectoria és formada per planta baixa i primer pis: a la planta baixa, hi ha el celler, l'estable, la cuina, el menjador, els corrals adossats i la pallissa; al primer pis, hi ha una gran sala i cinc cambres; la portalada està decorada amb dovelles de diferent colors, algunes desgastades per haver-hi esmolat eines.

Ressenya històrica: l'edifici fou construït el 1639, com a masoveria, i es convertí en rectoria el 1674.

Elements d'interès: actualment és la seu del Centre d'Art La Rectoria, centre independent d'art contemporani.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació, gràcies a una restauració recent.

Sant Antoni de Vilamajor

Situació: es troba al nucli de Sant Antoni de Vilamajor.

Descripció: l'església té planta basilical, amb tres naus separades entre si per quatre columnes a cada costat, i un absis semicircular. Té un pòrtic amb set arcs de mig punt.

Ressenya històrica: fou construïda per l'arquitecte Sebastià Bonet, els anys 1944-49, per substituir l'església del segle XVIII cremada l'any 1936.

Estat de conservació: bo.

Arquitectura religiosa

Torre Roja de Sant Pere de Vilamajor

Situació: es troba al costat de l'església parroquial, dins el recinte urbà de Sant Pere de Vilamajor.

Descripció: és una torre de planta quadrada, de 25 m d'alçada, totalment separada de l'església actual. El seu aspecte extern és el d'un campanar romànic del segle XII. Està decorada amb arcuacions llombardes i sanefes de dents de serra.

Ressenya històrica: la Torre Roja és documentada l'any 1044. Sembla que era la torre de l'antic palau comtal, situat on avui hi ha l'església parroquial.

Elements d'interès: el nom d'aquesta torre prové del color de la pedra amb que fou construïda.

Estat de conservació: bon estat general de conservació.

Sant Lleir

Situació: es troba al Nord del municipi de Sant Antoni de Vilamajor. S'hi arriba per una desviació de la carretera que porta a Sant Pere de Vilamajor.

Descripció: la capella té una nau quasi quadrada, amb volta de canó rebaixada, que necessita set contraforts exteriors per augmentar la seva empenta. La portalada és rectangular, amb un escut episcopal datat el 1588.

Ressenya històrica: és datada al segle XVI.

Elements d'interès: conté el sarcòfag de Bernat de Mont-Rodon, del 1345, amb una tapa de doble vessant i decorat amb l'escut dels Mont-Rodon. A l'exterior, hi ha la làpida sepulcral del canonge Sans.

Estat de conservació: bon estat gràcies a una restauració recent.

Santa Maria de Liors

Situació: es troba situada en el veïnat de Liors, sota el turó de Sant Marçal, prop de la confluència de la riera de Liors amb la riera Gran d'Arbúcies, a tocar del mas Crous de Liors. S'hi accedeix per la pista del Regàs que s'agafa al km 3,5 de la carretera d'Arbúcies a Viladrau.

Ressenya històrica: església sufragània de la parroquial de Sant Quirze d'Arbúcies. Surt esmentada per primera vegada en l'Acta de Consagració de l'església parroquial, al 923.

Descripció: edifici religiós totalment reformat entre els segles XVII i XVIII, de planta rectangular amb campanar d'espada.

Estat de conservació: bon estat de conservació tot i que es troba força abandonada i sense culte.

Arquitectura religiosa

Sant Muç de Cànoves

Situació: està situada al nucli urbà de Cànoves (346 m d'altitud).

Descripció: de l'església romànica del segle XII se'n conserva la base de l'edificació i un mur al sector de migdia. Tenia planta rectangular, amb volta de canó i absis semicircular. Als segles XVII-XVIII, s'hi afegiren el campanar, les capelles i la sagristia, i es modificà l'absis romànic.

Ressenya històrica: l'església és citada documentalment l'any 1077.

Elements d'interès: la portalada té una arcada amb arquivolta del segle XIII.

Estat de conservació: es conserven elements originals del segle XII, però amb modificacions dels segles XVII-XVIII. Ha estat restaurada aquests últims anys.

Sant Salvador de Terrades

Situació: es troba al sector Nord del terme de Cànoves, prop de La Calma (800 m d'altitud).

Descripció: és un temple neogòtic, fet amb pedra pica de color grisenc. El portal és rectangular i al costat té dues finestres de mig punt, mentre que al centre de la façana les finestres són neogòtiques. A la capçalera hi ha una magnífica creu de pedra. El campanar és d'espadanya.

Ressenya històrica: la capella fou construïda el 1934 per Josep Maria Pericas, però ja n'existia una el 1226.

Elements d'interès: de la capella del segle XIII se'n conserven els fonaments i un setial situat davant l'actual.

Estat de conservació: bo.

Santa Maria de Seva

Situació: està situada al bell mig del nucli antic de Seva.

Descripció: l'església té una planta de creu llatina, que conserva llenços de murs romànics a la nau. El mur del cantó Sud de la nau, construït amb carreus poc uniformes, permet veure clarament l'afegit d'època posterior; a l'exterior, un fris d'arquets cecs delimita la fi del mur romànic original. Al segle XVII, es suprimí l'absis i s'edificaren dues capelles laterals.

Ressenya històrica: l'església és documentada ja el 952 i té funcions parroquials des del 1029, però a la segona meitat del segle XI, es construï una nova església modificada també a partir del segle XVII.

Elements d'interès: l'element romànic més important és el campanar adossat a l'angle Nord de l'església, amb planta quadrada i sis nivells de finestres. Es data al segle XII ja que es caracteritza per l'absència absoluta de decoració, arcuacions o frisos.

Estat de conservació: se'n conserven elements originals, com el campanar i llenços de murs, però hi ha modificacions d'èpoques posteriors.

Arquitectura religiosa

Sant Salvador de l'Avencó

Situació: es troba situada dins el barri o raval de l'Avencó, en el municipi de Tagamanent, però molt a prop de la població d'Aiguafreda, a la qual queda unida per un carrer que va paral·lel a la riera de l'Avencó de la qual pren el nom. S'hi accedeix pel carrer dit de l'Avencó, l'església es troba separada uns 30 m del camí, encarada al N.

Ressenya històrica: la capella de Sant Salvador de l'Avencó ja existia al segle XII quan al 1154 s'esmenta l'"*ecclesia Sancti Salvator*" en una delimitació de masos. Ha sofert poques modificacions arquitectòniques al llarg del temps. Aiguafreda hi anava en processó els 2 primers dies de lletanies i el 6 d'agost, dia de la festa patronal de la capella. Fou destruïda el 1936 i reoberta al culte l'any 1967.

Descripció: edifici d'una sola nau amb l'absis de planta rectangular i coberta amb voltes de canó lleugerament apuntades. Presenta dues finestres absidials (de tres peces cada una) i una d'elles d'esqueixada simple. La finestra de la façana de ponent és més moderna. L'absis es troba orientat a llevant. A la façana Sud destaca la primitiva entrada amb arc adovellat. A la façana de ponent, trobem el campanar de cadireta, lleugerament descentrat, que també sembla pertànyer al primitiu edifici. Un bonic ràfec de senzilla motllura recorre la nau principal. El parament constructiu és en carreus de pedra arenosa vermella, pròpia de la zona, que permet datar-lo pels volts del segle XII.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació.

Sant Cristòfol de Monteugues

Situació: es troba en un coll entre els masos dels Plans i Valls, al terme municipal del Figaró (653 m d'altitud). S'hi accedeix per un trencall de la carretera N-152 situat a la sortida de la Garriga (km 39).

Descripció: construïda al segle XI, conserva l'absis, decorat exteriorment amb arcuacions llombardes. La capella tenia una sola nau, coberta amb volta de canó, amb dos arcs torals lleugerament apuntats. El 1572 l'edifici fou ampliat.

Ressenya històrica: aquesta capella és documentada el 1020.

Elements d'interès: segons la llegenda basada en la inscripció d'una campana perduda el 1936 i en el topònim del veí Pla de la Batalla, la capella fou fundada per Carlemany després d'una batalla guanyada als moros.

Estat de conservació: es mantenen alguns elements originals, però amb modificacions d'èpoques posteriors.

Arquitectura religiosa

Sant Pere de Vallcàrquera

Situació: està situada a la vall de Vallcàrquera (el Figaró). S'hi arriba per un camí des del Figaró.

Descripció: la capella romànica tenia una sola nau coberta amb volta força apuntada i amb un absis semicircular. Entre els segles XIV i XVII, s'hi afegiren un presbiteri i una segona nau formada per capelletes unides a la nau central per pilars cònics. També s'hi construí un campament i un nou portal a ponent.

Ressenya històrica: la capella és documentada el 966, però les construccions romàniques daten del segle XII.

Elements d'interès: es conserven dues finestres absidals de doble esqueixada i la finestra geminada a la façana de ponent. S'hi van trobar retaules pintats del segle XVII.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació, però es va degradant lentament.

Sant Esteve de la Doma

Situació: està situada dins el cementiri de la Garriga.

Descripció: l'església romànica del segle XI consta d'una sola nau, amb absis rectangular. Al segle XVI, s'hi afegí una capella lateral, amb una clau de volta on es representa la figura de Sant Jaume pelegrí. Es construí una sagristia, una nova nau a migjorn i una portalada. El campanar, del segle XV, té l'estructura piramidal.

Ressenya històrica: documentada el 966, mantingué la funció parroquial fins el 1737, quan es construí la nova església al nucli urbà. S'anomena de la Doma es ser regida per dos capellans que s'alternaven cada setmana.

Elements d'interès: es conserva un retaule gòtic del final del segle XV dedicat a Sant Esteve protomàrtir, provinent del taller dels Vergós (seguidors de Jaume Huguet).

Estat de conservació: conserva alguns elements romànics i està en bon estat gràcies a la restauració del 1958.

Sant Elies

Situació: es troba al cim del turó de Sant Elies (990 m d'altitud), al terme de Sant Pere de Vilamajor.

Descripció: l'ermita té una sola nau, molt baixa, dividida en dos trams per un arc ogival.

Ressenya històrica: l'ermita és documentada l'any 1570. Fou destruïda pels francesos i, més tard, reconstruïda.

Elements d'interès: a la clau de volta de l'arc ogival hi ha esculpida la representació de Sant Elies, la data de 1633 i el nom de Fra Pere, un antic ermità. Tradicionalment s'hi va a fer precés per les pluges.

Estat de conservació: es troba en bon estat de conservació, gràcies a una restauració recent.

Arquitectura religiosa

Santa Susanna

Situació: es troba al sector Nord del terme de Sant Pere de Vilamajor (750 m d'altitud). S'hi arriba per la carretera de Palautordera a Seva (km 12).

Descripció: de l'església del segle XII es conserven restes dels murs de la nau i de l'absis. L'església actual, del XVII consta d'una nau amb volta apuntada, capelles laterals i sagristia. Petit campanar amb accés a l'exterior.

Ressenya històrica: el lloc és documentat de l'any 1190. El 1683, l'església romànica fou reedificada de nou.

Elements d'interès: al costat de la porta hi ha una pedra amb la inscripció "Samon me fecit".

Estat de conservació: està en bon estat de conservació gràcies a una restauració del 1980.

Sant Esteve de la Costa

Situació: està situat sobre la vall de la Tordera, al terme de Fogars de Montclús. S'hi pot accedir per la carretera de Mosqueroles a Montseny (BV-5119).

Descripció: l'església romànica té una planta d'una sola nau, coberta amb volta de canó i amb tres absis trilobulats. El 1680 es construí el campanar, amb coberta piramidal i un arc extern per a l'escala d'accés. El 1758 també s'hi afegiren la sagristia i dues capelles a banda i banda de la nau.

Ressenya històrica: aquesta església és citada com a parròquia en un diploma reial l'any 862.

Elements d'interès: té una pica baptismal del segle XVI i una imatge de la Mare de Déu dels Àngels, d'alabastre (75 cm d'alçada) i firmada per l'escultor Berenguer Ferrer (segle XIV). Destaca també el comunidor, del 1680: porxo obert als quatre vents, al costat de l'església on s'aixoplugava el sacerdot que conjurava el mal temps.

Estat de conservació: bon estat de conservació ja que ha estat restaurada en part.

Sant Julià del Montseny

Situació: està situada dins el nucli urbà del poble de Montseny (500 m d'altitud).

Descripció: de l'edifici romànic només es conserva el campanar i algun mur aprofitat. El campanar és de planta rectangular, decorat amb arcuacions llombardes. S'amplià entre 1767-1872 i es transformà en un edifici barroc tardà, de quatre trams de voltes de llunetes, tres capelles a cada banda de la nau i un presbiteri poligonal.

Ressenya històrica: apareix document el 1004 i és datat del segle XI, però probablement ja existia al segle X.

Elements d'interès: s'hi ha trobat restes d'antics retaules dedicats a Sant Marçal i Santa Anastàsia, del segle XVI-XVIII; una pica baptismal dels segles XVI, i orfebreria realitzada als segles XVIII-XIX.

Estat de conservació: restaurada el 1977, conserva elements romànics originals amb reedificacions posteriors.

Arquitectura religiosa

Sant Cristòfol de la Castanya

Situació: està situat al vessant Sud del puig Ventós, prop de La Calma (el Brull). S'hi arriba per una pista que surt del Collformic.

Descripció: el conjunt de Sant Cristòfol de la Castanya és compost per l'església i la rectoria. La planta de l'església és d'una sola nau amb coberta de volta d'aresta i tres arcs torals. L'absis antic ha desaparegut, substituït per una construcció trapezoïdal que s'uneix amb la sagristia. A l'interior de les parets laterals, hi ha uns arcosolis per situar-hi altars.

Ressenya històrica: el lloc de Chastania és documentat l'any 993, l'església el 1025-1050 i la consagració data del 1082, però aquesta construcció, caracteritzada per ser una obra de tipus rural allunyada dels centres de producció arquitectònica, es data al final del segle XII.

Elements d'interès: a l'interior de l'església es conserva un cor de fusta. A sota d'aquest, hi ha un pou i una pica baptismal d'època barroca.

Estat de conservació: se'n conserven elements originals del segle XII, com el mur de tramuntana, però amb modificacions d'èpoques posteriors. El campanar ha estat restaurat recentment.

Sant Martí del Montseny

Situació: està situada al veïnat de Montseny d'Amunt (Montseny). S'accedeix per la carretera de Palautordera a Seva, prenent el trencall a mà esquerra que mena a la Castanya (km 18), a 50 m de la carretera.

Descripció: construcció arcaica d'època preromànica amb planta rectangular d'una sola nau i absis orientat a llevant. Presenta tres petites finestres de construcció molt irregular, situades a les façanes de llevant i migjorn, aquestes darreres són de doble esqueixada. La portalada és feta amb maons de ceràmica motllurada. Presenta un campanar de cadireta d'un ull de fractura més moderna. El parament constructiu és força irregular, destaquen tres mènsules en el mur N.

Ressenya històrica: construcció antiga d'època preromànica que, malgrat la falta de documentació que ho ratifiqui, sembla que fou modificada en temps moderns. Les dades documentals més antigues són del segle XVI. A mitjan del segle XIX, tenia la categoria d'ajuda parroquial i presidia el barri del Montseny d'Amunt.

Elements d'interès: destaca l'ara de l'altar situada al presbiteri, considerada romànica. Es tracta d'un bloc rectangular de gres col·locat de forma invertida damunt un pedestal de pedra monolítica. Presenta elements decoratius senzills, en els angles de les vores s'hi veuen uns rombes. La zona interior és rebaixada mitjançant un doble esglaó que emmarca la superfície. Aquesta es troba datada, per l'estil decoratiu, entre els segles X-XI.

Estat de conservació: es troba ben conservada, arreglada per al culte.

Arquitectura religiosa

Santa Maria de Tagamanent

Situació: està situada dalt del turó de Tagamanent (1.055 m d'altitud). S'hi accedeix per una pista des del Figaró.

Descripció: l'edifici romànic del segle XII té una sola nau coberta amb volta de canó apuntada, reforçada amb arc torals. L'absis ha desaparegut. La volta fou modificada i s'hi afegiren dues naus laterals en època gòtica tardana. En èpoques posteriors també s'hi feren obres i modificacions.

Ressenya històrica: l'església és citada documentalment ja el 993.

Elements d'interès: a la façana hi ha un bloc de pedra calcària aprofitada que presenta una decoració esculpida de temàtica geomètricovegetal. També es trobaren en aquesta església dos canelobres del segle XII amb corona de llum, exposats actualment al Museu Episcopal de Vic.

Estat de conservació: ben conservada gràcies a una restauració realitzada el 1984.

Santa Fe del Montseny

Situació: es troba a la vall de Santa Fe, al terme de Fogars de Montclús (1.100 m d'altitud). S'hi arriba per la carretera de Sant Celoni a Viladrau (BV-5114).

Descripció: és una capella d'època barroca però no té elements decoratius rellevants. És formada per una nau, capella lateral i cor. El campanar és d'espadanya.

Ressenya històrica: la capella és documentada l'any 1231 però fou refeta als segles XVII-XVIII.

Elements d'interès: conserva, d'època gòtica, una pedra circular amb un emblema religiós esculpit, encastada a la façana. Sembla que és la clau de volta gòtica reaprofitada al segle XVI.

Estat de conservació: bo.

Sant Marçal

Situació: es troba al coll de Sant Marçal, al terme del poble de Montseny (1.100 m d'altitud). S'hi arriba per la carretera que va de Viladrau a Sant Celoni (BV-5114).

Descripció: l'església del segle XII té planta d'una nau, molt allargada, coberta amb volta de mig punt i d'absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera. El campanar és d'espadanya. Interior totalment emblanquinat i pintat a causa d'una restauració actual. Al costat, hi ha la gran casa del Priorat, renovada el 1725.

Ressenya històrica: l'església, documentada al 1053, fou renovada el 1066 i consagrada de nou, segons els documents, el 1104. L'abadia apareix citada documentalment el 1066.

Elements d'interès: en un extrem de la casa del Priorat hi ha una font, la qual té com a recipient una pica baptismal d'època romànica.

Estat de conservació: està en bon estat gràcies a una restauració realitzada en els últims anys.

Arquitectura religiosa

Sant Quirze i Santa Julita d'Arbúcies

Situació: es troba situada dins el nucli urbà de la vila, presidint la plaça de la Vila.

Descripció: d'estil gòtic tardà d'una sola nau i campanar amb una esvelta torre sobre el pla de les campanes.

Històrica: el temple parroquial fou consagrat l'any 923. L'edifici actual és el resultat de les reformes efectuades sobre l'antic edifici romànic, al segle XVI.

Elements d'interès: l'antic retaule gòtic del Calvari de Sant Quirze i Santa Julita datat a finals del segle XV, es conserva actualment al Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Estat de conservació: el seu estat de conservació és bo i manté el culte.

Sant Segimon

Situació: està situat al vessant nord-oest del Matagalls, entre els torrents de Rentadors i l'Oratori, al terme de Viladrau (1.230 m d'altitud). S'hi arriba des de Viladrau i des del Collformic.

Descripció: inicialment fou una petita capella eremítica construïda dins d'una cova, potser del segle XIV. Entre el 1640 i el 1782, es construïren les edificacions de l'església i l'hostatgeria actuals i s'abandonà l'església original. El 1810 es restaurà totalment.

Ressenya històrica: el culte a Sant Segimon es documenta el 1290.

Elements d'interès: encara hi ha restes de la capella eremítica construïda dins la cova.

Estat de conservació: es troba en estat ruïnós.

Sant Miquel dels Barretons

Situació: es troba al cim rocós que corona el santuari de Sant Segimon del Montseny (1.230 m d'altitud), dins el terme de Viladrau.

Descripció: l'ermita és de planta rectangular, sense volta i coberta amb teulada de doble vessant. A l'interior, hi ha un banc de pedra, no té cap altar ni element de culte i sembla que uns petits barrets penjaven dels murs.

Ressenya històrica: es diu que fou bastida vers el 1550 per l'ermità Miquel, procedent del regne de Borgonya.

Elements d'interès: segons la llegenda, uns romeus que anaven a Sant Miquel van ser atacats per un sobtat mal de cap, per haver estat irreverents. En arribar al santuari es tragueren els barrets i, com se'ls va curar el mal de cap, van deixar allà els barrets com a exvots. Es diu que si algú se'ls posa, li desapareix el mal de cap.

Estat de conservació: es troba en estat semiruïnós.

Arquitectura religiosa

Sant Martí de Viladrau

Situació: està situat al nucli urbà de Viladrau.

Descripció: l'edifici, dels segles XI-XII, constava d'una sola nau amb volta de canó i un absis. Només en resten dues arcades que corresponen a l'estructura d'un atri. Al segle XVI, s'hi afegiren les capelles de Sant Sebastià i la del Roser i, al segle XVIII, es construïren dues naus laterals, el campanar i la façana.

Ressenya històrica: les funcions parroquials es documenten del 908, però el temple nou es consagrà el 1082.

Elements d'interès: es conserven dos arcs de mig punt dels segles XI-XII recolzats en dues columnes bessones centrals. Els capitells de les columnes estan decorats amb relleus de tema vegetal, amb un tractament estètic.

Estat de conservació: es conserven elements originals però amb reedificacions dels segles XVI-XVIII.

Sant Cristòfol de Fogars

Situació: es troba al vessant Sud del Turó de l'Home, en el terme municipal de Fogars de Montclús (620 m d'altitud). S'hi accedeix per la carretera de Sant Celoni a Santa Fe (BV-5114) seguint un trencall al km 12.

Descripció: l'església romànica d'una sola nau i absis semicircular gairebé ha desaparegut. Se'n conserven restes, únicament, de la portalada de marbre, col·locats com a muntants de la finestra de la sagristia. L'edifici actual fou construït al final del segle XVI, amb una orientació totalment transversal a la planta de la primitiva església. Consta d'una nau i absis i té dues capelles laterals cobertes d'ogives.

Ressenya històrica: la consagració de l'església data de l'any 1144, però el lloc ja és documentat al segle XI.

Elements d'interès: pica baptismal romànica no decorada i imatges de Sant Cosme i St Damià del segle XVIII.

Estat de conservació: es conserven elements originals, però fou reedificat i modificat a partir del segle XVI.

Sant Pere de Vilamajor

Situació: es troba dins el nucli de Sant Pere de Vilamajor, prop de la Torre Roja.

Descripció: l'església té una sola nau coberta amb volta d'ogives i flanquejada per dues capelles laterals. Les claus de volta estan ornamentades amb relleus figuratius.

Ressenya històrica: fou construïda a partir del 1581 d'estil gòtic-renaixentista i beneïda el 19 d'octubre de 1600.

Elements d'interès: encastada a la façana de l'església, hi havia una làpida sepulcral del 872 amb la inscripció "*Hic requiescit Orila Presbiter vixit anos LXXX, obit era DCCCIX*". Actualment al Museu Diocesà de Barcelona.

Estat de conservació: es troba ben conservada.
